

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування

Брашеван Наталія Павлівна

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЬНО-НАГЛЯДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СФЕРІ
ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи на здобуття наукового ступеня
магістра публічного управління

Миколаїв – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Конституцією України закріплюється право всіх громадян на охорону здоров'я та надання безкоштовної медичної допомоги. Охорона здоров'я населення нашої країни була й залишається одним із пріоритетних напрямків державної політики. Контроль у сфері охорони здоров'я (далі – СОЗ) є найголовнішою передумовою забезпечення прав громадян на отримання безкоштовної, безпечної та ефективної медичної допомоги. Якісне виконання вказаних функцій сприяє забезпеченню держави власним здоровим населенням. Значну роль у виконанні цього завдання відіграє служба нагляду у СОЗ.

За останні роки в нашій країні відбулися зміни в багатьох сферах державного та суспільного життя, не минули вони стороною і СОЗ. Ефективна державна влада є необхідною умовою для підвищення рівня та якості життя громадян в даній сфері.

На відміну від законодавчих, контролюючі органи державної влади в меншій мірі піддаються дослідженню вченими, в цьому і полягає важливість їхнього вивчення, відповідно, існують й проблеми регулювання їхньої діяльності.

Інститут державного контролю охоплює безліч питань з регулювання діяльності всіх СОЗ. В першу чергу – це контроль якості та безпеки медичної діяльності, контроль за медичними засобами та забезпечення ними населення, а так само інші питання, котрі актуальні для дослідження та хвилюють громадян.

Сфера охорони здоров'я завжди відігравала важливу роль в житті сучасного суспільства. З нею безпосередньо пов'язана суспільна безпека й здоров'я, а рівень її розвитку може виступати показником рівня конкурентоспроможності всієї країни. Держава регулює цю сферу в правовій формі, забезпечуючи тим самим належний контроль і нагляд за дотриманням всіх правил і норм.

Актуальність теми визначається тим, що охорона здоров'я є особливою сферою діяльності держави щодо забезпечення прав громадян на життя і здоров'я. Проблема вдосконалення системи органів контролю та нагляду, як і раніше залишається однією з головних у СОЗ, вона набуває все більшого функціонування і поширення в суспільстві. Підвищення рівня охорони здоров'я населення при одночасному усуненні надлишкових адміністративних бар'єрів для діяльності юридичних осіб і індивідуальних підприємців є найважливішим напрямком удосконалення вітчизняної державної політики. Вирішення поставленого завдання досягається, вдосконаленням контрольно-наглядової діяльності у СОЗ.

Незважаючи на значне число наукових робіт та досліджень, що стосуються державного контролю, до сих пір деякі проблеми правового та інших видів регулювання залишаються невирішеними. Аналіз питань ефективного функціонування державного контролю знайшли своє відображення в дослідженнях наступних авторів: В. Афанасьєва, Ю. Тарасова, Є. Кокоріна, І. Подвизнікової, Т. Семеніхіної, В. Шевчук тощо.

Дослідження проблем в межах обраної теми ґрунтуються також на низці сучасних теоретико-методологічних розробок таких дослідників: Т. Курило, В. Григорович, О. Перетяка, В. Шевцов, Т. Педченко, Н. Авраменко та інших.

Нормативною основою дослідження є положення та норми Основного Закону України, законів, підзаконних нормативно-правових актів, постанов КМУ, які є нормативно-правовими основами наглядової діяльності в СОЗ.

Емпіричну базу дослідження представлено статистичними й аналітичними

матеріалами щодо регламентації наглядових та контролюючих процесів в СОЗ.

Інформаційну основу дослідження становлять чинні нормативно-правові акти, що регламентують функціонування СОЗ; звітні дані й аналітичні матеріали наглядових та контролюючих органів, матеріали Державної служби статистики України, наукові праці зарубіжних і вітчизняних дослідників із проблем сфери охорони здоров'я.

Об'єктом дослідження є суспільні взаємовідносини, пов'язані з регулюванням інституту державного контролю в СОЗ.

Предметом дослідження є контроль владних органів в СОЗ щодо функціонування даного інституту.

Метою магістерської роботи є дослідити та вивчити організаційно-правові засади функціонування державного контролю в СОЗ в сучасному суспільстві, шляхом вивчення особливостей нормативно-правової бази, основних напрямків і проблем здійснення контрольно-наглядової діяльності.

Для реалізації даної мети поставлені такі **завдання**:

- ознайомитися з сутністю, цілями і принципами контрольно-наглядової діяльності у СОЗ;
- розглянути методику оцінки ефективності контрольно-наглядової діяльності у СОЗ;
- проаналізувати показники контрольно-наглядової діяльності та оцінити ефективність контрольно-наглядової діяльності;
- визначити напрями вдосконалення контрольно-наглядової діяльності;
- оцінити ризик-орієнтований підхід до контрольно-наглядової діяльності.

Методи дослідження. Методологічну основу дослідження становлять наукові методи пізнання суспільних процесів, логічний метод, системний, порівняльно-правовий, методи узагальнення та спостереження. За допомогою проблемно-пошукового методу визначено поняття та сутність державного контролю в СОЗ. Абстрактно-логічний було застосовано для характеристики правових основ діяльності державних органів влади, які контролюють СОЗ. Метод дедукції дав змогу розширити понятійно-категорійний апарат і уточнити зміст поняття «контрольно-наглядової діяльності». Порівняльно-правовий і порівняльно-функціональний методи дали можливість визначити основні напрями державного контролю в СОЗ населення. Науково-догматичний метод використано для виявлення проблем належного забезпечення населення відповідними лікарськими засобами. Використання вказаних методів допомогло глибше і ширше підійти до вивчення обраної теми.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що автор здійснив спробу комплексно та всебічно розглянути питання контрольно-наглядової діяльності в СОЗ, оскільки вказана сфера відіграє надзвичайно важливу роль щодо забезпечення життєдіяльності сучасного суспільства та громадян. Кожна людина володіє природним та непорушним правом на охорону здоров'я.

вперше

- обґрунтовано основні чинники реформування медичної системи в Україні;
- встановлено, що ефективне функціонування СОЗ є залежним від рівня ефективного виконання функцій медичної системи незважаючи на рівень економічного чи соціального розвитку держави та здійснення відповідного державного контролю та нагляду;

удосконалено

– тезу про те, що, як для окремо взятої людини, так й для суспільства в цілому охорона здоров'я, є соціальною діяльністю, сенсом котрої є здійснення комплексу організаційно-правових, фінансових й суто медичних заходів, що спрямовано на зміцнення здоров'я й лікування захворювань людей, яке може розглядатися в якості визначального фактору рівня людського розвитку суспільства та його подальшого прогресу, соціальної політики держави, її національної безпеки.

дістало подальшого розвитку

– підходи щодо державної політики та контролю в СОЗ, як одним із найвпливовіших інструментів, котрий здатен впливати та реально змінювати існуючий стан здоров'я населення.

Апробація результатів дослідження. Матеріали магістерської роботи стали підґрунтям для написання тез доповідей на конференцію «Могилянські читання-2020» на тему «Особливості реформування контрольно-наглядової сфери в зарубіжних країнах».

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблені в результаті дослідженні теоретичні положення доведено до рівня конкретних пропозицій, котрі можуть бути реалізовані у вітчизняній практиці державної політики щодо медичної сфери. Практична значущість дослідження полягає в експлікації моделей соціальної взаємодії в медичній практиці, які в процесі історичного розвитку визначають форми взаємовідносин держави, державних органів та медичних закладів. Теоретичні положення дослідження та емпіричні дані можуть бути використані в навчальних курсах з соціальної політики, соціології медицини, при розробці державних програм щодо реалізації реформи охорони здоров'я.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи складає 101 сторінка, із них 85 сторінок основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету та основні завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення виконаної роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі «*Теоретичні основи аналізу контрольно-наглядової діяльності у СОЗ*» висвітлено теоретичні підходи в дослідженні державної політики в СОЗ, державного контролю й нагляду в медичній сфері в Україні, охарактеризовано особливості впровадження медичної реформи в Україні та досліджено особливості контрольно-наглядової діяльності в зарубіжних країнах.

Підрозділ 1.1. «Сутність, цілі та принципи контрольно-наглядової діяльності в СОЗ» присвячений теоретичному аспекту дослідження даного питання.

Наголошено, що в сучасних умовах розвитку нашої країни величезне значення набуває функціонування інститутів контролю та нагляду в різних сферах розвитку сучасного суспільства. Визначення понять «контроль» і «нагляд» в законодавстві відсутня і не відрізняється чіткістю та зрозумілістю щодо даного питання. Часто їх використовують

у вигляді рівносильних понять, котрі застосовуються разом один з одним, і пояснення їхніх спільних рис і відмінностей не наводиться.

Вказано, що основною метою будь-якого державного контролю є упередження, виявлення і припинення порушень нормативно-правових актів. А також поліпшення якості життя громадян. Державний контроль здійснюється шляхом перевірок уповноваженими органами державної влади об'єктів контрольної діяльності. При виявленні порушень можуть застосовуватися заходи державного примусу. Методика оцінки ефективності контрольної діяльності в СОЗ зводиться до розробки параметрів ефективності та результативності по групах. Й саме розробка нормативно-правових актів допомагає оцінити їхню результативність.

Зроблено висновок, що контрольна діяльність в СОЗ – є формою надання законності в держуправлінні. Вона передбачає собою право здійснення відповідної забезпечувальної діяльності компетентних держорганів відповідної сфери діяльності. Так само це періодична перевірка не тільки держорганів, але й юридичних та фізичних осіб, котра націлена на виявлення, попередження та нівелювання порушень, які встановлені нормами вітчизняного законодавства.

У підрозділі 1.2. *«Особливості контрольної діяльності в СОЗ в зарубіжних країнах»* розкрито особливості підходів зарубіжних країн щодо здійснення контрольної діяльності в СОЗ.

Зазначено, що результативність контрольної сфери в СОЗ в зарубіжних країнах багато в чому забезпечується не тільки введенням і нормативним закріпленням самої системи контролю, а й оцінками роботи органів державного управління, що реалізують контрольні функції в цій сфері. Велике значення має тип системи охорони здоров'я, що формується в країні: система охорони здоров'я (централізована), заснована на обов'язковому і добровільному медичному страхуванні (Франція (найкраща в світі система охорони здоров'я за оцінками ВООЗ), Німеччина); система охорони здоров'я з переважним державним фінансуванням (Великобританія); система охорони здоров'я (децентралізована), заснована на приватному страхуванні (США).

Зроблені висновки, що вітчизняні технології охорони здоров'я є частиною національної політики, що сприяє більш раціональному використанню ресурсів відповідно до потреб населення. З іншого боку, деякі технології охорони здоров'я відсутні в таких країнах, як Великобританія, США і Німеччина, які за багатьма показниками ефективності та результативності систем охорони здоров'я випереджають Україну. На наш погляд, проблема полягає в недостатній увазі державних органів управління в СОЗ щодо методів та інструментів профілактичного характеру. В контексті дослідження закордонного досвіду слід відзначити, що важливою проблемою охорони здоров'я в багатьох державах є підвищення результативності органів державного управління, що відповідають за контроль якості, ефективності і безпеки лікарських засобів.

У другому розділі *«Оцінка контрольної діяльності в СОЗ»* проаналізовано національні передумови реформи СОЗ, висвітлено проблеми функціонування контрольної діяльності в Україні, досліджено особливості оцінювання контрольної діяльності відповідної сфери.

У підрозділі 2.1. *«Аналіз показників контрольної діяльності в сфері охорони здоров'я»* вказано, що на сьогодні держави за допомогою спеціально вповноважених виконавчих органів влади здійснює контроль та нагляд щодо дотримання норм законодавства в сфері здоров'я, затверджених державних стандартів, критеріїв та

вимог, котрі спрямовано на забезпечення відповідного здорового навколишнього середовища та санітарно-епідеміологічного благополуччя громадян, встановлених нормативів професійної діяльності в СОЗ, встановлених вимог стандартів медичного обслуговування, медичних матеріалів та технологій. Різноманітність характеру охорони здоров'я, наявність значного переліку напрямків медичної діяльності обумовлюють наявні особливості підходу щодо здійснення держконтролю й нагляду вказаної сфери.

Наголошено, що основними напрямками КНД в СОЗ є:

- контроль якості та безпеки медичної діяльності;
- державний нагляд в сфері обігу лікарських засобів;
- держконтроль за обігом медвиробів.

За підсумками дослідження вищеназваних напрямків, можна зробити висновок про те, що КНД, в зв'язку з удосконаленням системи охорони здоров'я й початком медичної реформи, націлена в цілому на поліпшення функціонування СОЗ. Існуюча система показників оцінки результативності діяльності контрольно-наглядових органів містить ряд переваг і недоліків. До переваг можна віднести стандартизованість по відношенню до органів, що здійснюють контрольно-наглядову діяльність, до сфер, що підлягають контролю і нагляду. Система показників націлена, в першу чергу, на удосконалення роботи самого органу влади, в той час як суспільство і його громадяни зацікавлені у вдосконаленні роботи не тільки органу, скільки сфери, яку він контролює. Однак в цілому вся система показників націлена на сам процес контролю і нагляду, а не на його результат для суспільства.

У підрозділі 2.2. «Оцінювання ефективності контрольно-наглядової діяльності» зазначено, що основною метою законодавства, яке регулює взаємовідносини державного контролю в СОЗ громадян, є вироблення державної політики та нормативно-правового регулювання.

Зроблено висновок, що оцінка показників діяльності державних органів влади в управлінні галузями соціальної інфраструктури в багато визначає якість і рівень життя населення, формує задоволеність громадян як в соціальних послугах, так і в послугах державного управління. Останнім часом на державному, регіональному та місцевому рівнях влади велика увага приділяється контрольно-наглядовій діяльності в СОЗ. Йде процес трансформації цієї системи, націлений на підвищення результативності та ефективності діяльності. Особливо багато уваги приділяється питанням узгодження інтересів суспільства, окремих його членів і держави. Тому на перше місце ставиться орієнтація діяльності державних органів влади на досягнення суспільно значущих результатів. Система оцінки ефективності та результативності базується на визначенні та затвердженні показників результативності державного і муніципального контролю та їх цільових значень, на організації системи моніторингу стану охорони здоров'я, а також контролю досягнення цільових значень показників результативності та моніторингу індикативних показників ефективності – це центральна ланка всієї системи. Суспільно значущі показники повинні бути закріплені в системі моніторингу й в положеннях про управління і посадових регламентах. В цьому випадку система КНД буде закріплена на всіх рівнях управлінської системи.

Зроблено висновок, що проблеми підвищення ефективності, результативності та стійкості КНД в СОЗ в нинішніх, досить важких економічних, політичних та інших ситуаціях знаходять особливу значимість. З метою здійснення формування та реалізації культурно-соціальних, політико-економічних та інших пріоритетів становлення будь-

якого суспільства обов'язково повинно бути закінчено створення ефективної системи держуправління, включаючи держконтроль. Взагалі, ефективність є головним критерієм оцінки контрольної діяльності в держуправлінні та основною метою кожного контролю. Проблеми стабільності й ефективності застосування КНД вважаються одними з найбільш значущих завдань, як в доктрині, так і на практиці. В нашій країні КНД виконується на досить низькому рівні, підтвердженням чого є чималий рівень смертності громадян, поганий рівень забезпеченості фахівцями та медичними організаціями. Найважливішим фактором в подібній обстановці є недостатнє фінансування даної сфери – охорони здоров'я.

У третьому розділі «Вдосконалення контрольної-наглядової діяльності в СОЗ» з'ясовано, що на сьогодні однією з центральних завдань реалізації цілей державного управління охороною здоров'я є формування відкритої системи державного контролю з урахуванням всього різноманіття державних повноважень, здійснюваних під час КНД. При побудові такої системи необхідно враховувати і брати до уваги інтереси всіх учасників ринку медичних виробів і послуг, залучаючи до співпраці експертне співтовариство і провідних фахівців галузі.

У підрозділі 3.1. «Напрями вдосконалення контрольної-наглядової діяльності в СОЗ» визначено, що виконавчі органи влади, які мають повноваження державного контролю (нагляду) при передачі частини повноважень органам виконавчої влади, не здійснили ефективний перерозподіл конкретних функцій, які не актуалізували адміністративний регламент здійснення переданих функцій, що залишає деякі прогалини в нормативно-правовій частині регулювання СОЗ. Тому необхідно прийняття заходів щодо створення нової моделі здійснення контроль-наглядової діяльності з регулювання СОЗ та ринку обігу лікарських препаратів для підвищення результативності всієї системи. Основою для діяльності системи повинні стати критерії ефективної взаємодії учасників системи державного регулювання медичної сфери, а саме:

- впровадження ризик-орієнтованого підходу для позапланових перевірок;
- забезпечення можливості на сайті органів, що здійснюють КНД: визначення підконтрольним суб'єктом присвоєної йому категорії ризику за допомогою електронного сервісу («онлайн-калькулятор категорії ризику»); інформування про присвоєну категорію ризику і порядок її зміни з використанням кабінету підконтрольного суб'єкту;
- практичне використання перевірочних листів з усіх видів контролю під час проведення планових перевірок;
- впровадження системи оцінки результативності та ефективності контрольної-наглядової діяльності;
- систематизація, скорочення кількості та актуалізація обов'язкових вимог;
- введення системи комплексної профілактики порушень обов'язкових вимог;
- ефективна робота механізмів кадрової політики в діяльності контрольної-наглядових органів;
- введення в дію системи попередження і профілактики корупційних проявів в контролі і нагляді за контрольованими видами діяльності;
- створення та впровадження комплексної моделі інформаційного забезпечення та системи автоматизації контролю (нагляду) в СОЗ.

У підрозділі 3.2. «Оцінка ризик-орієнтованого підходу щодо контрольної-наглядової діяльності в СОЗ» показано, що внаслідок відсутності достатнього ресурсного

забезпечення медичної реформи, а також через численні системні прорахунки на всіх рівнях управління, більшість цілей реформування медичної сфери залишаються не досягнутими, зокрема ті, що стосуються КНД у СОЗ, а саме: незавершеною є нормативно-правова та методична база КНД у вказаній сфері; не ефективні показники створеної системи держуправління медичною сферою, що приділяє основну увагу перерозподілу ресурсів, не вирішуючи тим самим проблему охорони здоров'я як складової національного багатства та національної безпеки країни; практично відсутнє проведення систематичного моніторингу медичної сфери, що унеможливує гарантування високого рівня медичних послуг та дієвого державного контролю за використанням та обігом лікарських засобів; постійно збільшується кількість правопорушень у відповідній сфері, що є свідченням недосконалості організаційно-правових механізмів контролю та нагляду в СОЗ.

Наголошено, що основними напрямками покращення КНД в СОЗ повинні бути: реформування системи ОБВ, котрі здійснюють державне регулювання вказаної сфери за допомогою перегляду й чіткого розмежування їхніх повноважень й спрямування їхньої діяльності на посилення та покращення КНД; ліквідувати прояви корупції в органах медичної сфери; створити автоматизовану, деталізовану, доступну й прозору процедуру КНД в медичній галузі, спрямованій на конкретних користувачів, та здійснення КНД на рівних умовах; мінімізувати вплив політичних чиновників на забезпечення відповідних державних органів та служб необхідними професійними кадрами; здійснення своєчасного та повного інформування населення та підприємців щодо змін, що відбуваються в СОЗ. реалізація вказаних завдань надасть змогу ефективно використовувати КНД в медичній сфері, запровадити повноцінний нагляд та підвищити ефективність діяльності державних органів в СОЗ.

В рамках запланованих програм медичної реформи були визначені шляхи модернізації КНД державних органів. Одним із пріоритетних проєктів стало впровадження ризик-орієнтованого підходу в систему контрольно-наглядової діяльності. Впровадження ризик-орієнтованого підходу направить систему комплексної профілактики порушень обов'язкових вимог на найбільш небезпечні з точки зору потенційних ризиків підконтрольні суб'єкти, які здійснюють медичну діяльність, обіг лікарських препаратів або оборот медичних виробів. В результаті аналізу прогнозованих результатів можна сказати, що поставлені цілі програми за допомогою тільки ризик-орієнтованого підходу не досягнути. Хоча впровадження такого підходу має ефект і рекомендується для впровадження в систему КНД в СОЗ.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено нове вирішення актуального наукового завдання з обґрунтування теоретичних положень та розроблення нових механізмів державного регулювання пенсійного забезпечення в Україні. Результати дослідження дають підстави сформулювати висновки і рекомендації, що мають теоретичне та практичне значення. Відповідно до зазначеної мети і поставлених завдань варто зробити наступні висновки:

1. Контрольно-наглядова діяльність в СОЗ – це напрямки діяльності (функції) уповноважених виконавчих органів влади державного та регіонального рівнів, що включає в себе державний контроль якості медичних послуг та державний нагляд у сфері СОЗ, що представляє собою комплекс профілактичних, перевірочних, юрисдикційних і

аналітичних заходів, спрямованих на попередження, виявлення та припинення порушень встановлених законодавством вимог до якості медичної сфери, яка надається організаціями, що її здійснюють, а також інших вимог чинних законів і підзаконних нормативних правових актів в медичній сфері. Метою КНД в СОЗ є – забезпечення прав та свобод громадян, відповідальності в медичній системі та безпеки учасників медичного процесу. Принципи КНД в СОЗ підрозділяються на принципи організації державного контролю та нагляду в медичній сфері (принципи статички) і принципи здійснення держконтролю та нагляду в медичній сфері (принципи динаміки). Серед принципів статички особливо виділяються наступні: принцип розмежування контрольньо-наглядових повноважень між виконавчими органами влади; принцип лінійності та функціональності в організації роботи органів держконтролю і нагляду в СОЗ та їхніх посадових осіб; принцип законності в організації системи органів держконтролю і нагляду в СОЗ; серед принципів динаміки: принцип пріоритетності медицини в діяльності органів державного контролю і нагляду в СОЗ; принцип формальної рівності підконтрольних і піднаглядних організацій, що здійснюють медичну діяльність; принцип доступності та інформаційної відкритості державного контролю та нагляду в СОЗ; принцип незалежності в здійсненні держконтролю та нагляду в СОЗ; принцип врахування інтересів організацій, що здійснюють медичну діяльність.

2. Основними напрямками КНД в СОЗ є: контроль якості та безпеки медичної діяльності; державний нагляд в сфері обігу лікарських засобів; державний контроль за обігом медичних виробів. За підсумками дослідження вищеназваних напрямів, можна зробити висновок про те, що КНД, в зв'язку з удосконаленням системи охорони здоров'я й початком медичної реформи, націлена в цілому на поліпшення функціонування СОЗ. Існуюча система показників оцінки результативності діяльності контрольньо-наглядових органів містить ряд переваг і недоліків. До переваг можна віднести стандартизованість по відношенню до органів, що здійснюють контрольньо-наглядову діяльність, до сфер, що підлягають контролю і нагляду. Система показників націлена, в першу чергу, на удосконалення роботи самого органу влади, в той час як суспільство і його громадяни зацікавлені у вдосконаленні роботи не тільки органу, скільки сфери, яку він контролює. Однак в цілому вся система показників націлена на сам процес контролю і нагляду, а не на його результат для суспільства.

3. Оцінка показників діяльності державних органів влади в управлінні галузями соціальної інфраструктури в багато визначає якість і рівень життя населення, формує задоволеність громадян як в соціальних послугах, так і в послугах державного управління. Останнім часом на державному, регіональному та місцевому рівнях влади велика увага приділяється контрольньо-наглядовій діяльності в СОЗ. Йде процес трансформації цієї системи, націлений на підвищення результативності та ефективності діяльності. Особливо багато уваги приділяється питанням узгодження інтересів суспільства, окремих його членів і держави. Тому на перше місце ставиться орієнтація діяльності державних органів влади на досягнення суспільно значущих результатів. Система оцінки ефективності та результативності базується на визначенні та затвердженні показників результативності державного і муніципального контролю та їх цільових значень, на організації системи моніторингу стану охорони здоров'я, а також контролю досягнення цільових значень показників результативності та моніторингу індикативних показників ефективності – це центральна ланка всієї системи. Суспільно значущі показники повинні бути закріплені в системі моніторингу й в положеннях про управління і посадових регламентах. В цьому

випадку система КНД буде закріплена на всіх рівнях управлінської системи.

4. Основними напрямками покращення КНД в СОЗ повинні бути: реформування системи ОВВ, котрі здійснюють державне регулювання вказаної сфери за допомогою перегляду й чіткого розмежування їхніх повноважень й спрямування їхньої діяльності на посилення та покращення КНД; ліквідувати прояви корупції в органах медичної сфери; створити автоматизовану, деталізовану, доступну й прозору процедуру КНД в медичній галузі, спрямованій на конкретних користувачів, та здійснення КНД на рівних умовах; мінімізувати вплив політичних чиновників на забезпечення відповідних державних органів та служб необхідними професійними кадрами; здійснення своєчасного та повного інформування населення та підприємців щодо змін, що відбуваються в СОЗ. Реалізація вказаних завдань надасть змогу ефективно використовувати КНД в медичній сфері, запровадити повноцінний нагляд та підвищити ефективність діяльності державних органів в СОЗ.

5. В рамках запланованих програм медичної реформи були визначені шляхи модернізації КНД державних органів. Одним із пріоритетних проектів стало впровадження ризик-орієнтованого підходу в систему контрольно-наглядової діяльності. Впровадження ризик-орієнтованого підходу направить систему комплексної профілактики порушень обов'язкових вимог на найбільш небезпечні з точки зору потенційних ризиків підконтрольні суб'єкти, які здійснюють медичну діяльність, обіг лікарських препаратів або оборот медичних виробів. В результаті аналізу прогнозованих результатів можна сказати, що поставлені цілі програми за допомогою тільки ризик-орієнтованого підходу не досягнути. Хоча впровадження такого підходу має ефект і рекомендується для впровадження в систему КНД в СОЗ.

Перехід на ризик-орієнтовану модель контрольно-наглядової діяльності в СОЗ буде стимулювати:

- попередження та припинення виникнення загрози шкоди життю і здоров'ю громадян із різних видів потенційних ризиків з метою забезпечення безпеки і підвищення якості життя;
- підвищення результативності контрольно-наглядової діяльності, яка сприятиме поліпшенню рівня здоров'я населення та підвищенню якості надання медичних послуг;
- уніфікації та стандартизації контрольно-наглядової діяльності у СОЗ;
- впровадження сучасних інформаційних технологій для ефективного визначення рівнів ризику спричинення шкоди здоров'ю і життю громадян;
- здійснення диференційованого підходу до проведення перевірок дотримання законодавчих вимог в СОЗ з урахуванням потенційного ризику заподіяння шкоди. Інтенсивність проведення перевірок буде пропорційна ризику заподіяння шкоди здоров'ю і життю громадян, а саме буде збільшуватися число перевірок об'єктів підвищеного ризику і зменшуватися число планових перевірок об'єктів низького ризику і законослухняних підконтрольних суб'єктів;
- раціонального використання бюджетних коштів поряд зі зменшенням адміністративного тиску на піднаглядні суб'єкти та підвищенням ефективності контрольно-наглядової діяльності.

Отже, здійснення КНД втілює одні із головних функцій публічного управління, завдяки котрим держава за допомогою спеціально створених органів чи надання певних повноважень державним органам влади, ОМС або громадянам надає можливість оцінити

об'єкти контролю, стежити за перебігом процесів й процедур, котрі мають місце в суспільно важливих сферах, забезпечує додержання прав, свобод та інтересів громадян, а також сприяє та стимулює їхній реалізації. СОЗ також є суспільно важливою сферою, оскільки є пов'язаною з гарантуванням прав на задовільний стан здоров'я, й, як наслідок, відповідну охорону людської цінності – права на гідне життя. Крім того здійснення систематичного дослідження КНД у СОЗ відіграватиме головну роль щодо недопущення будь-яких порушень та ймовірних відхилень у СОЗ, котра безпосередньо пов'язана з життєдіяльністю громадян. Наявність будь-яких відхилень від встановлених у вказаній сфері норм неодмінно призводитиме до повного або часткового позбавлення громадян прав чи можливості отримання кваліфікованих медичних послуг, що негативно позначатиметься на їхньому рівні здоров'я. вказане стосується як виробництва медичних препаратів, так й здійснення іншої необхідної допомоги та діяльності у СОЗ. Вказана діяльність впливає на стан здоров'я кожної людини, оскільки немає жодного, хто протягом свого життя хоча б декілька разів не звертався за медичною допомогою до фахівців, не проходив медичні процедури або не вживав необхідних ліків.

Анотація

Політика будь-якої держави спрямована на створення умов, що забезпечують гідне життя людини. Одним із напрямків по створенню таких умов є лікарське забезпечення, в тому числі окремих категорій громадян.

Наголошено, що контрольно-наглядова діяльність (КНД) в СОЗ – це напрямки діяльності (функції) уповноважених виконавчих органів влади державного та регіонального рівнів, що включає в себе державний контроль якості медичних послуг та державний нагляд у СОЗ, що представляє собою комплекс профілактичних, перевірочних, юрисдикційних і аналітичних заходів, спрямованих на попередження, виявлення та припинення порушень встановлених законодавством вимог до якості медичної сфери, яка надається організаціями, що її здійснюють, а також інших вимог чинних законів і підзаконних нормативних правових актів в медичній сфері.

Доведено, що основними напрямками КНД в СОЗ є: контроль якості та безпеки медичної діяльності; державний нагляд в сфері обігу лікарських засобів; державний контроль за обігом медичних виробів.

Встановлено, що оцінка показників діяльності органів державної влади в управлінні галузями соціальної інфраструктури в багато визначає якість і рівень життя населення, формує задоволеність громадян як в соціальних послугах, так і в послугах державного управління.

Проаналізовано основні напрями покращення КНД в СОЗ. Реалізація вказаних завдань надасть змогу ефективно використовувати КНД в медичній сфері, запровадити повноцінний нагляд та підвищити ефективність діяльності державних органів в СОЗ.

На сьогодні розроблено методику оцінки та порівняння діяльності контрольно-наглядових органів влади. Однак виникає необхідність не тільки реалізації уніфікованого підходу в оцінці, але і обліку специфічних особливостей діяльності контрольно-наглядових органів. З'ясовано, що впровадження ризик-орієнтованого підходу направить систему комплексної профілактики порушень обов'язкових вимог на найбільш небезпечні з точки зору потенційних ризиків підконтрольні суб'єкти, які здійснюють медичну діяльність, обіг лікарських препаратів або оборот медичних виробів.

Ключові слова: контроль, нагляд, контрольно-наглядова діяльність, контрольно-

наглядові органи, система охорони здоров'я, ризик-орієнтовний підхід.

Summary

The policy of any state is aimed at creating conditions that ensure a dignified human life. One of the directions for creating such conditions is medical supply, including certain categories of citizens.

It is emphasized that control and supervision activities (CPA) in the field of health care are areas of activity (functions) of authorized executive bodies of state and regional levels, which includes state control over the quality of medical services and state supervision in the field of health care, which is a set of preventive, verification, jurisdictional and analytical measures aimed at preventing, detecting and stopping violations of statutory requirements for the quality of the medical field provided by its organizations, as well as other requirements of applicable laws and regulations in medical field.

It is proved that the main directions of KND in the field of health care are: quality control and safety of medical activities; state supervision in the field of circulation of medicines; state control over the circulation of medical devices.

It is established that the assessment of performance indicators of public authorities in the management of social infrastructure largely determines the quality and standard of living, forms the satisfaction of citizens in both social services and public administration services.

The main directions of improvement of KND in the field of health care are analyzed. The implementation of these tasks will make it possible to effectively use the KND in the medical field, to introduce full-fledged supervision and increase the efficiency of government agencies in the field of health care.

To date, a methodology for assessing and comparing the activities of control and supervisory authorities has been developed. However, there is a need not only to implement a unified approach to evaluation, but also to take into account the specific features of the supervisory authorities. It was found that the introduction of a risk-based approach will direct the system of comprehensive prevention of violations of mandatory requirements to the most dangerous in terms of potential risks controlled entities engaged in medical activities, circulation of drugs or trade in medical devices.

Key words: control, supervision, control-supervisory activity, control-supervisory bodies, health care system, risk-oriented approach.